

Spørsmål til Udir fra FK og FRI, 10. oktober 2018 - Referat

Møtet startet med en gjennomgang av tilskuddsmodellen og en presentasjon av statistikk-sidene til Udir.no. Presentasjon av tilskudd sendes som vedlegg til referat.

Tilstede: Anniken E. Gaudernack, statistikk Udir. Marit Bakken, tilskudd Udir. Ellers fra Udir: Magne H Engebretsen, Einar Plather, Øystein Rovde.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus: Inger Børte.

Fra FRI og FK: Nina Johansen, Eirin Eikås, Jan Erik Sundby, Signe Sandsmark, Knut-Erik Beyer Arnesen, Kjetil Eide, Gro Maastad, Vilhelm Lae, Svein Anders Tjernsbekk og Gina Maria G. Østmoe

1. Varslingsplikt til skoleeier i opplæringsloven kap 9A

Opplæringsloven § 9A-5 fastsetter at «rektor skal varsle skoleeigaren» dersom rektor blir av andre ansatte gjort kjent med en mistanke om «at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering».

SPØRSMÅL:

- I saker der rektor er varslet om forhold som er beskrevet i oppl § 9A-5, er det tilstrekkelig at rektor varsler styreleder, eller må rektor varsle hele styret?

Svar: Udir mener det er tilstrekkelig at rektor varsler styreleder, men presiserer at det viktige er at hele styret og skolen har en rutine for hvordan de håndterer varsler. Det er hele styret som er skoleeier, ikke kun styreleder. Det er derfor viktig at styret har diskutert hvordan de behandler varsler og går videre med dem.

2. Dokumentasjon som kreves etter økonomiforskriften §

I veiledning fra Riksarkivaren ang offentlige arkiver, kapittel 3.2, § 4.12 om opplæring og oppvekst, avsnitt 3) om grunnskoleopplæring og avsnitt 4) om vg opplæring gis det følgende eksempel på sakstyper som kan kasseres:

- Daglig fraværføring. Fravær dokumenteres på vitnemål.

Se denne nettsiden:

[https://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwizs3Q34_dAhWBWSwKHagMDPOQFjABegQICRAC&url=https%3A%2F%2Fwww.arkivverket.no%2Ffor-arkiveiere%2Fbevaring-og-kassasjon%2Fbevaring-og-kassasjon-hos-kommuner-og-fylkeskommuner%2F%2Fattachment%2Fdownload%2F090f5a39-d4d1-4b3c-a14c-4a9f617ff364%3A42d89081f777f2a4433e1525785b3bd6178fb912%2FVeiledning%2520BK-bestemmelser%2520for%2520kommunale%2520arkiv%2520skapt%2520etter%25201950%2520\(2015\).pdf&usg=AOvVaw1CSiVUxl2vINcuSHJ02wXB](https://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwizs3Q34_dAhWBWSwKHagMDPOQFjABegQICRAC&url=https%3A%2F%2Fwww.arkivverket.no%2Ffor-arkiveiere%2Fbevaring-og-kassasjon%2Fbevaring-og-kassasjon-hos-kommuner-og-fylkeskommuner%2F%2Fattachment%2Fdownload%2F090f5a39-d4d1-4b3c-a14c-4a9f617ff364%3A42d89081f777f2a4433e1525785b3bd6178fb912%2FVeiledning%2520BK-bestemmelser%2520for%2520kommunale%2520arkiv%2520skapt%2520etter%25201950%2520(2015).pdf&usg=AOvVaw1CSiVUxl2vINcuSHJ02wXB)

Økonomiforskrift til friskoleloven har følgende bestemmelse:

§ 8-6. Krav til dokumentasjon

Styret er ansvarleg for at skolen har tilstrekkeleg dokumentasjon for at friskolelova, forskrifter heimla i lova og føresetnadene for godkjenninga er følgde.

Dokumentasjon for fråvær skal registrerast i dagar og einskildtimar. For deltidselevar skal fråvær registrerast berre i timar. Frammøte og fråvær skal attesterast av faglærer eller anna ansvarleg undervisningspersonale.

Dokumentasjon som blir kravd etter denne paragrafen, skal skolen ta vare på i minst ti år etter utgangen av det skoleåret det gjeld.

SPØRSMÅL:

- Hva ligger i begrepet «dokumentasjon som blir kravd etter denne paragrafen» i økonomiforskriften § 8-6? Handler det om fraværsprotokoller med daglig registrering eller kun oppsummert fravær som gis på vitnemål?
- Hvilken dokumentasjon tenkes det på når forskriften sier i § 8-6 første ledd at «styret er ansvarleg for at skolen har tilstrekkeleg dokumentasjon for at friskolelova, forskrifter heimla i lova og føresetnadene for godkjenninga er følgde». Vil en gjennomført kontroll etter kvalitetssikringssystemet KFF-KSS være å regne som god nok dokumentasjon? Er det behov for historisk dokumentasjon, eller er det nok at det dokumenteres at de nevnte lover og forskrifter følges i nåtid?

Svar: Udir tolker regelverket slik at fraværsprotokoller med daglig registrering skal oppbevares i 10 år. Hensikten med dokumentasjonen er at skolen må kunne vise til at de driver etter gjeldende lovverk, og ved tilsyn også kunne dokumentere 10 år (minst) tilbake i tid. Det er ikke tilstrekkelig at man dokumenterer at lover følges i nåtid. Udir kjenner ikke KFF-KSS godt nok og tar ikke stilling til hvilke(t) system man bruker for dokumentasjon.

3. Personvernforordningens bestemmelse om protokoll over behandlingsaktiviteter

Art 30 i personvernforordningen (GDPR) fastsetter at «hver behandlingsansvarlig ... skal føre en protokoll over behandlingsaktiviteter som utføres under deres ansvar». Forordningen presiserer hvilken informasjon som protokollen skal omfatte. Samtidig sier forordningen at denne bestemmelsen ikke gjelder for «et foretak eller en organisasjon med færre enn 250 ansatte, med mindre behandlingen det/den utfører, sannsynligvis vil medføre en risiko for de registrertes rettigheter og friheter, behandlingen ikke skjer leilighetsvis eller omfatter særlige kategorier av opplysninger som nevnt i artikkel 9 nr. 1 eller personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser nevnt i artikkel 10».

SPØRSMÅL:

- Er friskoler pålagt å føre protokoll over behandlingsaktiviteter, eller omfattes friskolene av unntaksbestemmelsen i personvernforordningen art 30 pkt 5?
- Hvis kravet om protokoll gjelder, vil Udir utarbeide en mal for en slik protokoll over behandlingsaktiviteter ved en skole? Eventuelt har Udir en oppfatning av hva en slik protokoll bør omfatte?

Svar: Udir mener dette spørsmålet må tas med Datatilsynet. De tolker det slik at vi behandler sensitive opplysninger, og derfor er omfattet av unntaket; særlige kategorier. De har i dag ingen mal for protokoll.

4. Investeringsfond og overføring av inntekter etter gammel forskrift.

Ny økonomiforskrift avviker ordningen med investeringsfond. Kan Udir bekrefte at dette innebærer at

- skolen kan nå flytte pengene som har vært på egen bankkonto for investeringsfond, over til ordinær driftskonto
- eventuelt bruke «gamle» investeringsfond til ordinær drift,
- eventuelt beholde fondsbeløpet i egenkapitalen, men endre fra å være investeringsfond i egenkapitalen til å være fri egenkapital
- tidligere investeringsfond skal ikke regnes med når man vurderer om avsetningen til egenkapital pr 31.12.2018 overstiger 25% av samlede inntekter?

Det var mulig å overføre inntekter fra 2017 til 2018 på inntil 10 % av statstilskuddet etter reglene i gammel forskrift. Skal slike overførte inntektene regnes med ved beregning av hvor stor prosentandel overskuddet utgjør?

Svar: Udir har tatt kontakt med tilsynsavdelingen og vil gi oss skriftlig svar i etterkant.

5. Krav til tilstedeværelse i grunnskoler

Økonomiforskriften § 4-1 om «Grunnlag for utrekning av statstilskot i grunnskolar», sier følgende:

Statstilskot reknast ut på grunnlag av talet på tilskotsberettiga elevar. Elevane må ha følgd den godkjende opplæringa, jf. friskolelova § 2-3, og dette må kunne dokumenterast.

For å kunne reknast som tilskotsberettiga elev, må eleven oppfylle krava til inntak etter friskolelova § 3-1.

I høringsrunden var KFF og flere høringsinstanser kritiske til foreslått bestemmelse. KD har likevel valgt å beholde bestemmelsen som foreslått i høringsutkastet. I brev fra Udir til friskolene datert 07.09.2018 framkommer det klart at «fulgt undervisningen» er knyttet til telledato 1. oktober.

Vi forstår det slik at en spesiell sak ved en skole i Østfold, der elever både begynte og sluttet rett rundt 1. oktober, er noe av bakgrunnen for at dette er tatt inn, og vi skjønner at elever som telles skal være reelle elever. Dette er likevel en sak som ikke egner seg til å lage generelle regler, og formuleringen skaper usikkerhet. Skal det være en telledato, så må det være innskrevne elever pr denne datoen som gjelder. Ingen skoler kan vite om noen av elevene slutter uken etter, og gjør de det så har de i de aller fleste tilfeller allerede fått undervisning i nærmere to måneder. Vi vil anbefale våre skoler som har inntaksstopp 1. oktober å flytte det til slutten av september slik at de unngår uklarheter rundt tellingen når 1. oktober ikke er skoledag.

Skolene har et inntaksreglement som de forholder seg til. Noen avslutter inntaket i september, andre avslutter det 1. oktober, og andre igjen tar opp elever utover høsten så lenge det er plass. At elevene som telles skal "ha følgd den godkjende opplæringa" må jo bety at de har fulgt den fra den dagen de ble tatt inn, enten det er 15. august eller 30. september. Det er ikke ofte at elever slutter i oktober,

det kan faktisk være like vanlig at det kommer nye elever i oktober - som skolene da ikke får tilskudd for.

Spørsmål: Kan skolene gå ut fra at formuleringen i ØKF § 4-1 utelukkende er en understreking av at skolene må kunne dokumentere at tellende elevene er tatt inn før telledato (1. oktober) og har fulgt undervisningen fra inntaksdato og til og med telledato?

Svar: Kravet er det samme som før, at eleven har fulgt opplæringen. Det kan oppstå tvilstilfeller (svært sjeldent), hvor det blir behov for mer dokumentasjon for å avgjøre. Slike vedtak kan påklages. Det er ingen endringer fra tidligere.

6. Fagfornyelsen og kap. 4-skolenes læreplaner

Voksenopplæringsloven sier at kap. 4-skolene skal ha læreplaner godkjent av KD. Loven sier ingenting om hvordan planene skal struktureres. Det har likevel vært vanlig å kreve at de skal ha samme struktur som Læreplanverket/Kunnskapsløftet, og skolene har forholdt seg til det. Fagfornyelsen legger opp til en helt annen struktur. Vi er klar over at grunn- og videregående skoler, som skal ha jevngode læreplaner, har ansvar for å sørge for at de har jevngode planer når planene i offentlig skole forandres. Kap. 4-skoler har ikke et slikt krav.

SPØRSMÅL

- Kan Udir bekrefte at det ikke vil bli noe krav til kap. 4-skolene om å revidere planene sine ut fra strukturen i Fagfornyelsen?

Svar: Slik det er lagt opp nå vil det ikke bli krav til kap. 4 -skolene om å revidere. Dersom det vil bli aktuelt for noen av disse skolene å revidere vil de få tilsendt skriftlig varsel om dette i forkant. Samme problemstilling gjelder kr.domsplaner i vgs for KFFs skoler. Magne skulle snakke med Trude Rime for sikkerhets skyld og gi tilbakemelding snarest mulig.

7. Elevtelling og likebehandling

I Trøndelag fylke har de den ordning ved de offentlige skolene at når fremmedspråklige elever ønsker å ta eksamen i morsmål i stedet for å følge undervisningen i det fremmedspråket skolen tilbyr undervisning i, skal de ikke miste status som heltidselever.

Det er også skolen som melder dem opp i skriftlig ved den vanlige oppmeldingen (innen 1. oktober og 1. mars), og elevene slipper å betale (får refundert) eksamensavgiften. Når karakteren i dette faget foreligger, må skolen rent teknisk registrere dette som en privatistkarakter for at vitnemålet skal bli godkjent uten stp.kar. I muntlig, derimot, må de selv melde seg opp som privatister, og betale.

Vi mener at å ikke tillate en slik ordning for friskoleelever er forskjellsbehandling, både for elevene (det er snakk om ca 1.000 kr) og for skolen som taper statstilskudd (ca 14.000 pr år pr elev pr 2018).

SPØRSMÅL:

Vil Udir sørge for at det blir likebehandling av elever i friskoler og offentlige skoler når det gjelder retten til å bytte ut skolens fremmedspråktilbud med et privatisttilbud i eget morsmål, uten å bli deltidselev og uten å måtte betale for oppmelding til skriftlig eksamen?

Svar: I følge friskoleloven blir de deltidselever. Hva FK gjør innvirker ikke på dette.

8. Tilleggsvirksomhet

Lovlig tilleggsvirksomhet er angitt i økonomiforskriften § 7-1. Bestemmelsen gir også mulighet for å søke om godkjenning av annen tilleggsvirksomhet. Det vises også til forskriften § 2-2.

Skoler vi kjenner til har fått en henvendelse fra NAV om å ta inn personer til praksis / arbeidstrening. Vedkommende går da inn i eksisterende arbeid ved skolen sammen med en ordinær ansatt som fungerer som veileder. Både NAV og skolen legger til grunn at vedkommende bidrar positivt i skolens verdiskaping så lenge det er aktuelle arbeidsoppgaver. Skolen mottar av NAV en godtgjørelse for de administrative kostandene knyttet til arbeidet med denne praktikanten. Omfanget av dette reguleres av NAV. Vi mener dette kan oppfattes som en normal og ønsket aktivitet i forhold til et samfunnsbehov hvor også friskoler bør oppfordres til å delta på linje med andre bedrifter.

SPØRSMÅL:

Kan inntekter og kostander knyttet til utplassering av personer som ønsker arbeidspraksis føres som andre inntekter og utgifter knyttet til personalregnskapet for skolevirksomheten på linje med for eksempel lønn og sykelønnsrefusjon?

Svar: Udir mener dette bør kunne godkjennes som tilleggsvirksomhet, og må søkes om og godkjennes på det vilkår.

9. Fremmedspråk

Formålsparagrafen i Friskoleloven §1-1 sier at elever skal kunne velge andre skoler enn de offentlige og §3-1 i Friskoleloven sier at en friskole skal være åpen for alle som fyller vilkårene for inntak til offentlige skoler. Fylkesmannen i Rogaland har tolket disse to paragrafene slik at en videregående friskole må tilby fremmedspråk I og fremmedspråk I+II (for elever som ikke har hatt fremmedspråk på ungdomsskolen). Fylkesmannen i Rogaland mener at en skole ikke har anledning til å si det ikke er tilbud om f.eks. fremmedspråk I+II selv om dette klart fremkommer av skolens planer og søknadsskjema.

SPØRSMÅL: Stemmer dette eller kan styret på en friskolen selv bestemme fagtilbudet på skolen under forutsetning av at det er formidlet klart på forhånd i brosjyrer og på skolens nettsider slik at det er forutsigbart for søkerne?

Svar: Friskoler er godkjent for å tilby jamgodt innhold etter fag- og timefordeling etter Kunnskapsløftet, herunder også fremmedspråk. Det skilles ikke på nivå 1 eller 2 når det gjelder skolens plikt. Det opp til skolen hvilke/t språk som tilbys, men ikke valgfritt å tilby begge nivåene.

Det kan heller ikke ansees som saklig prioritering i inntaksreglementet all den tid det ikke er obligatorisk med fremmedspråk i grunnskolen, og skolen skal være åpen for alle som fyller kravene til inntak i offentlig skole.

10. Desentralisert ordning for kompetanseheving i skolen – nettverk for internasjonale skoler

De internasjonale skolene er meget godt tilfreds med å ha fått aksept for et eget nettverk for internasjonale skoler i forbindelse med Desentralisert ordning for kompetanseheving i skolen. De er også positive til å ha en norsk høyskole eller universitet som faglig ansvarlig og samarbeidspartner, hvor Universitetet i Sør-Norge (USN) har sagt seg villig til å stille opp.

Men i praksis viser det seg at USN har problemer med å finne de nødvendige ressursene og tid til å komme i gang med samarbeidet. Mye tyder også på at det er en ekstra utfordring for USN at opplegget må gjennomføres på engelsk. Resultatet er frister for tilbakemelding til Fylkesmann i Troms er langt overskredet. De internasjonale skolene frykter at nødvendig planlegging og søknad om tilskudd vil komme på plass i tide til at aktivitetene kan komme i gang fra 2019 som planlagt.

Bakgrunnsinformasjon

10 internasjonale skoler godkjent under friskoleloven og fire internasjonale skoler godkjent under Opplæringsloven fra Kristiansand i sør til Tromsø i nord er med i nettverket. Det administreres av fylkesmannen i Troms og Rita Østbø Stobbs fra Tromsø International School er nettverkskontakt.

Nettverket har kontaktet flere UH institusjoner for å få til et samarbeid, og fikk nei fra flere institusjoner grunnet manglende tid/ressurser. Men i mai 2018 ble de enig med Universitetet i Sør-Øst Norge (USN) om et samarbeid og avtalte muntlig at de skulle signere en intensjonsavtale før sommerferien. Fremdriftsplanen skulle være som følgende:

- De internasjonale skolene skal etablere en komité som skal arbeide sammen med en komité fra USN for å detaljplanlegge kompetansehevinga i løpet av høsten 2018.
- Dette skulle begynne med en fysisk samling i månedsskiftet august-september.
- Etter samlingen skulle komitéen jobbe videre via videokonferanser utover høsten.
- Midler for 2018 skulle overføres fra Fylkesmannen til USN innen 1. november
- Oppstart kompetanseheving skulle så skje i januar 2019 og bestå av tre nettbaserte moduler og en fysisk samling som kan tas av alle lærere, samlet eller uavhengig av hverandre.

Utfordring i samarbeidet

Fylkesmannen hadde satt en frist for å levere en plan for kompetanseheving til 1. september. Men til tross for gjentatt purringer siden 21. august, har nettverkskontakten fortsatt ikke mottatt noe respons fra USN per 25. september.

Nettverket har forståelse for at USN er i en omorganiseringsprosess og at tiden kanskje ikke strekker til. Men de er bekymret for at kompetansehevingen til lærerne skal bli forsinket. De brukte lang tid til å finne et UH å samarbeide med, da de erfarer at UH ikke har kapasitet til å følge opp den desentraliserte ordningen. Dette bekrefter flere UH institusjoner som de har vært i kontakt med. De får høre at UH opplever det som tungt å bruke ordinær drift til denne satsingen og at sektor ikke er rigget til denne typen satsing da UH trenger langsiktige rammer for å kunne ansette folk. Flere av UH institusjonene synes også det er vanskelig og tidkrevende at kompetansehevingen skal skje på engelsk, noe som kanskje gjør at terskelen for å samarbeide med de internasjonale skolene er enda høyere enn ved andre nettverk.

Alternativ løsning

Parallelt har de vært i kontakt med Ontario Institute for Studies in Education (OISE) for å undersøke muligheter for et samarbeid mellom OISE og de internasjonale skolene. Dialogen her har ikke vært rettet mot desentralisert ordning, men mer et generelt samarbeid bestående av studieturer og konferanser, dekket av den enkelte skole. I denne dialogen har de sett at OISE også kunne vært en god samarbeidspartner for oss for desentralisert ordning. De tilbyr kompetanseheving på områder skolene ønsker å satse på, og de har lang erfaring med å tilby kompetanseheving til norske skoler.

Udir har presisert at kompetansehevingsmidlene skal brukes til å utvikle et langsiktig samarbeid mellom UH og nettverkene, at midlene skal bidra til å styrke norsk UH og spesielt grunnutdanningen ved instituttene for pedagogikk og lærerutdanning. Men det hjelper lite nå UH ikke har de nødvendige ressurser til å prioritere de internasjonale skolene. Vi ønsker derfor å undersøke muligheter til å få dispensasjon fra å benytte norsk UH for vår kompetanseheving.

Spørsmål til Udir

I lys av at norske UH-institusjoner har utfordringer med å stille nødvendige ressurser til disposisjon og synes det er problematisk å levere et opplegg på engelsk, kan de i stedet søke en internasjonal samarbeidspartner?

Svar: Nettverk for internasjonale skoler kan inngå samarbeid med en internasjonal samarbeidspartner under forutsetning av at USN også har en rolle i samarbeidet. Det vil si at det er **USN** som

- inngår avtale med det internasjonale fagmiljøet
- sikrer et faglig godt samarbeid mellom egen institusjon og det internasjonale fagmiljøet
- sikrer kompetansedeling internt i USN

Det er viktig at en eventuell tredje part i partnerskapet mellom skoleeiere og lokal UH (eventuelt en annen UH-institusjon) ikke skal ha ansvar for så store deler av kompetanseutviklingsplanen at det hindrer verken lokal UH eller andre norske UH-institusjoner i å bygge kompetanse i egen institusjon.